



Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IV. Objectiones aliæ quibus contenditur actum Fidei divinæ posse
esse falsum, & tendere in revelationem apparentem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

TOM. II.

dem no-
stram esse
antiquissi-
mam, &
miraculis
confirma-
tam.

primordiis ad hæc usque tempora sine intermis-
sione continuatam. Contra: hoc namque illi
aliunde non sciunt quam ex relatione Parochi,
aut parentum; nec enim ipsi hæc miracula specta-
runt, nec libros legerunt, unde vel Fidei antiqui-
tas, vel huiusmodi mirabilium in illius confirma-
tionem perpetratio ipsis constet, sicque non ma-
jorem hac de re habent certitudinem, quam ex
Parochi aut parentum auctoritate proveniat,
utpote in quibus solis tota hæc eorum certitudo
recumbit.

VII.

Dices: Ergo
multis invin-
cibiliter fieri
possunt lu-
asi, aut
Turca, &
in istis rali-
giantibus
salvari.

Dices tertio: Si ad credendum non requira-
tur huiuscemodi evidentia credibilitatis, qualem,
ut proximè vidimus, in sapientibus reperiri dixit
S. Augustinus, sequitur posse in rudioribus con-
tingere, ut quis ratione hebetioris ingenii, exi-
guisque istiusmodi rerum captus, Judæorum,
Turcarum, aut hæreticorum religionem, citra
culpam amplectatur, imò & ad hoc faciendum
obligetur, sicque multi inter illos salvabuntur,
si articulos ad salutem consequendam necessarios
credant, ut *Deum esse, & remuneratorem esse*: malè
ergo rident Catholici Erasmus dicentem, *Vix me
contineo quin dicam, Sancte Socrates ora pro nobis*:
& Zuinglium, qui Francisco primo dixit reper-
turum se in cælo Achillem, Hectorem, & alios
Heroes; videtur namque ex nostris principiis hos
omnes salvari posse.

Ridiculum
Erasmus &
Zuinglii
dicitur.

VIII.

Possunt ru-
diores ha-
bere invin-
cibilem ve-
ra Fidei ig-
norantiam.

Quoad primum, concedi sine incommodo
potest eos, qui tardioris, obtusiorisque sunt
ingenii, posse habere invincibilem ignorantiam
veræ Fidei: imò, ut supra, Disp. 8. sect. 5. osten-
di cum Azorio, Tannero, Arriaga & aliis, possunt
interdum non solum de verâ religione dubitare,
sed eâ relicta falsam inculpabiliter amplecti. Hinc
tamen non sequitur, quin ridiculè locuti sint
Erasmus & Zuinglius; nec enim quod in rudibus
obtusisque, seu plumbeis hominibus admittimus,
id in Socrate & viris quibusque perspicacissimis
est concedendum. Adde, illos de quibus in ob-
jectione facta est mentio, ob peccatum origi-
ginale, aliâque actualia, & defectum poenitentia
exclusum iri à cælesti beatitudine.

IX.

Alii actus
sunt Fides
verè, aliis
apparenter.

Ad argumentum itaque num. 1. positum dico
actum illum, quo quis ob existimatam, seu ap-
parentem Dei auctoritatem ac dictionem assen-
sum præbet rei falsæ, non esse verè actum Fidei
Theologicæ, sed solum putativum; actus quippe
Fidei verè Theologicæ non fertur nisi in au-
thoritatem Dei per revelationem seu dictionem
objecto, seu mysterio credendo verè, non appa-
renter tantum conjunctam, ut latè ostensum est
Sectione præcedente, per totam. Aliud est de
actibus voluntatis, hi siquidem bonitatem suam
& rectitudinem ab objectis desumunt, non prout
re ipsa sunt, sed prout ipsi ab intellectu propo-
nuntur. Adde tamen, actum illum quando quis
aliquid facit putans id sibi esse præceptum, licet
revera sit vetitum, esse quidem affectu actum obe-
dientia, non tamen effectum, sed hoc modo est
potius actus inobedientia, sicque actus externus
quamvis ex affectu illo interno hauriat bonitatem
extrinsecam, entitative tamen, & quoad prædi-
cata intrinseca est malus.

Aliud est de
actibus in-
tellectus,
aliud de
actibus vo-
luntatis.

SECTIO QUARTA.

Objectiones aliæ quibus contenditur
actum Fidei divinæ posse esse falsum,
& tendere in revelationem
apparentem.

OBJECTES secundò: Actus ille, quo quis
Invincibiliter putans aliquid falsum esse à
Deo revelatum, illud credit, & ob apparentem
Dei auctoritatem captivatur intellectum, est bonus,
& si is, qui eum elicit, sit in gratiâ, verè per
hunc actum merebitur, sicut per alios actus qui
tendant in rem verè revelatam, ergo procedit
à gratiâ & est supernaturalis. Respondetur
Actum quidem illum voluntatis, quo quis assen-
sum credendi ob apparentem Dei auctoritatem
imperat, esse simpliciter bonum ac meritorium,
cum sit de objecto honesto, honestum quippe
est, ubi aliquid prudenter existimatur à Deo re-
velatum, ob reverentiam divinæ auctoritatis
submittere iudicium, & velle intellectum capti-
vare. Assensus tamen hoc modo elicitus, in-
trinsecè & secundum suam entitatem non est bo-
nus, nec meritorius, sed tantum denominativè,
denominatione scilicet extrinsecè ab actu illo im-
perante voluntatis procedente. Unde & P. Ar-
riaga hic, Disp. 4. sect. 5. n. 71. ait hunc assensum
non posse esse supernaturalem.

I.
Actus impe-
rans actum
Fidei appa-
rentis est
bonus in-
trinsecè &
meritorius,
non tamen
actus impe-
ratus.

Honestum
est ob aucte-
ritatem Dei
apparentem
velle sub-
mittere iu-
dicium.

Objicies tertio: Fide certum est, hostiam
consecratam esse adorandam; contingere autem
potest, ut ob occultum aliquem defectum Chris-
tus hic & nunc sub hac hostiâ non contineatur,
ergo actus Fidei quo ipsum quis crederet esse sub
hac hostiâ, foret falsus. Respondetur cum
S. Thoma hic, q. 1. a. 3. ad 4. Fidem de existen-
tiâ Christi in Eucharistiâ non referri ad has vel
illas species in particulari; ex Fide etenim solum
habemus Christum verè esse sub quacunque ho-
stiâ consecratâ, eamque esse adorandam, nihil
ergo contra Fidem, nec ipsi suberit falsum, si hæc
vel illa hostia non sit consecrata.

II.
Quo pacto
dicitur Fides
Christum
sub speciebus
Eucharisti-
cis contineri.

Objicies quartò: Si quis nocte nativitatis,
paullò ante natum Christum actu Fidei divinæ
credidisset Christum nasciturum, & actum illum,
ut potuit, continuasset post Christi nativitatem,
hic actus primò fuisset verus, postea falsus, ergo
actui Fidei divinæ potest subesse falsum. Respon-
detur, exceptâ Beatissimâ Virgine, S. Josepho,
& paucis aliis, qui peculiarem de instanti deter-
minato vel tempore nativitatis Christi habuerunt
revelationem & notitiam, neminem Fide divinâ
credere potuisse eum post hoc vel illud instans de-
terminatum nasciturum, sed ut ait S. Thomas hic,
quæst. 1. art. 3. ad tertium, solum potuisset cre-
dere Fide divinâ Christum quandoque nasci.
Quare si quis paullò ante tempus illud, quo Chris-
tus est natus, credidisset Christum adhuc nasci-
turum, actus quidem ille fuisset verus, sed casua-
liter, nec ita fundatus, ut ad actum Fidei divinæ
requiritur. Adde nihilominus, licet actus ille
esset Fides divina, & primo instanti verus, nun-
quam postea redderetur falsus, nam, ut dixi
Disp. 45. Logicæ, sect. 3. n. 1. & quinto, hic actus
solum dicit, *Christus nascetur post hoc instans*,
illud scilicet quo actus primò elicitur, hoc autem,
quantumcunque continuetur actus, semper est
verum.

III.
Quid si quis
paullò ante
Christi na-
tivitatem
diceret,
Christus
nascetur,
& actum
post ejus
nativitatem
conti-
nuaret.

Actus ille
non habet
certitudi-
nem Fidei
divina.

Objicies

IV. Objicies quintò: Si Parochus rustico alicui aut puero inter varios articulos veros proponeret unum falsum, illi non minus hunc quam illum crederent, imò credere tenerentur, ergo divinz Fidei potest subesse falsum, maxime si omnes eodem actu crederent. Respondetur, Rusticum illum aut puerum juxta dicta Sect. secundà veros illos articulos credere posse Fide verà & infusà, falsum verò Fide tantum existimata, & naturali. Quòd si articulos illos omnes eodem actu credat, actus ille erit simpliciter falsus & naturalis, bonum enim ex integrâ causâ, malum ex quolibet defectu, & fas sit ita loqui, modicum fermentum totam massam corrumpit. Tribuendo tamen singula singulis, hic actus, prout terminatur ad articulos veros, est verè actus Fidei; ut verò tendit in articulum falsum est tantum actus Fidei existimatus: sicut si quis eodem actu cognosceret duo objecta, clarum alterum, alterum obscure, actus respectu primj foret scientificus, respectu secundj opinativus: quemadmodum contingit quando quis eadem visione materiali videt duos colores, quorum unus est vivax & maxime activus, alter obtusior, hic idem actus colorem illum vividum representat clarè, hunc obscure; & sexcenta hujusmodi exempla, quæ in Philosophiâ notavi.

V. Objicies sextò: Prudentia est virtus intellectualis, hæc nihilominus ferri potest in falsum, Jacob siquidem prudenter existimabat Liam esse suam uxorem, ergo & actus Fidei ferri potest in falsum, seu in revelationem apparentem. Ad solutionem notandum, Prudentiam, quamvis judicium speculativum supponat, non tamen in eo sitam esse formaliter, sed in judicio practico, quo quis probabiliter judicat circa tale objectum hic & nunc sic esse operandum, estque virtus directrix voluntatis, immediatèque ad omnes ejus actus intentionaliter concurrens. Etiam si ergò judicium illud speculativum, quod actum prudentiæ antecedit, sit subinde falsum, judicium tamen practicum, in quo consistit prudentia, non est propterea falsum. Omne ergò judicium, quod est actus prudentiæ, est semper verum; in exemplo posito verbi causa, Jacobus actu prudentiæ judicabat posse se licitè accedere ad Liam, & revera poterat, sicque actus ille erat verus: & idem existimo in aliis similibus exemplis hic adferri solitis.

VI. Urgebis: In casu dicto Jacobus non solum prudenter judicabat se posse accedere ad Liam; sed etiam judicabat prudenter Liam esse suam uxorem, sed hic actus erat falsus, ergo actus prudentiæ potest esse falsus. Respondetur, Actum illum speculativum non esse propriè actum prudentiæ, vocari tamen judicium prudens, tum quia cum summâ probabilitate eliciebatur, quo sensu omnis actus probabilis dici potest prudens: tum quia ob invincibilem ignorantiam quâ nitebatur, aptissimus erat ad judicium illud practicum, in quo vera prudentia consistit, fundandum. Est ergò actus prudentiæ occasionaliter, non formaliter.

VII. Objicies septimò: Si actus Fidei de objecto contingenti sit essentialiter verus, ergo omnis alius actus de objecto contingenti erit essentialiter verus. Confirmatur: Visio beata videns se perpetuò duraturam non est essentialiter vera, alioqui nec à Deo posset destrui. Ad argumentum negatur consequentia, est enim peculiaris ratio de actu Fidei, quæ fusè declarata est Sect. 2.

VIII. Ad Confirmationem dico omnem visionem beatificam esse essentialiter veram. Ad inconveniens autem quod inde deducebatur, respondeo, Visionem beatificam supra se reflectentem, duobus modis se habere posse: vel enim concomitanter quasi se habet ad seipsam, & nullo præsupposito, seque immediatè videt perpetuò duraturam, tunc autem nullum est inconveniens quod sit necessariò indestruibilis, etiam à Deo. Alio modo videre se potest perpetuò duraturam, nempe in actu alterius, ut in actu Fidei, quo quis crederet visionem beatificam, quam Petrus habet duraturam semper, in hoc casu visio illa, quæ Petrus in illo actu videt eam perpetuò duraturam, non est semper duratura necessariò & antecedenter, sed tantum consequenter & liberè, supponit enim decretum liberum Dei de illâ nunquam destruendâ; prius enim quàm hanc ejus durationem revelet Deus, debet statuisse eam nunquam destruere, sicque non obstantè hac visione reflexâ sui, est quovis instanti simpliciter, seu antecedenter destruibilis: sicut etiam contingeret in duratione Angeli, quam Sanctus aliquis aut Angelus videret semper duraturam.

Ad Confirmationem dico omnem visionem beatificam esse essentialiter veram. Ad inconveniens autem quod inde deducebatur, respondeo, Visionem beatificam supra se reflectentem, duobus modis se habere posse: vel enim concomitanter quasi se habet ad seipsam, & nullo præsupposito, seque immediatè videt perpetuò duraturam, tunc autem nullum est inconveniens quod sit necessariò indestruibilis, etiam à Deo. Alio modo videre se potest perpetuò duraturam, nempe in actu alterius, ut in actu Fidei, quo quis crederet visionem beatificam, quam Petrus habet duraturam semper, in hoc casu visio illa, quæ Petrus in illo actu videt eam perpetuò duraturam, non est semper duratura necessariò & antecedenter, sed tantum consequenter & liberè, supponit enim decretum liberum Dei de illâ nunquam destruendâ; prius enim quàm hanc ejus durationem revelet Deus, debet statuisse eam nunquam destruere, sicque non obstantè hac visione reflexâ sui, est quovis instanti simpliciter, seu antecedenter destruibilis: sicut etiam contingeret in duratione Angeli, quam Sanctus aliquis aut Angelus videret semper duraturam.

SECTIO QUINTA.

Vtrum Fides possit esse parziale principium assensus falsi: ubi etiam an Deus possit infundere errorem, aut habitum vitiosum.

Quoad primum, Quæstio fermè est de modo loquendi, quam proinde paucis perstringam. Dico itaque, quando altera præmissa est de Fide, altera naturalis falsa, ut in hoc & similibus syllogismis: Vbi sunt due nature, sunt due hypostasies, sed in Christo sunt due nature, ergo sunt due hypostasies: in hoc inquam syllogismo licet præmissa Fidei non sit causa, etiam partialis, specialiter determinans ad falsum, sed hoc faciat præmissa naturalis falsa, quæ determinat præmissam illam ad conclusionem hæreticam, non tamen videtur negati, posse, quin præmissa Fidei simul cum aliâ ad conclusionem illam intentionaliter concurrat, sicut in omnibus aliis conclusionibus contingit, quæ tanquam causam naturaliter exigunt duas præmissas, una enim sola ad hoc non sufficit, ut constet.

Quoad secundum, Utrum scilicet possit Deus intellectui creato infundere errorem, seu assensum falsum: Prima sententia est affirmativa, ita Caietanus in lib. 2. Regum, cap. 12 & 16. dicens Deum posse esse causam mendacii, non ut mendacium est, sed ut est poena. Eandem sententiam tenet Vasquez 1. 2. Disp. 9. cap. 4. & tertîa parte, Disp. 61. cap. ultimo, ubi ait Deum esse posse causam erroris, in actibus saltem quoad substantiam naturalibus. Idem docet P. Arriaga hic, Disp. 4. Sect. 5. num. 74 & alibi.

Secunda sententia negat posse Deum infundere alicui errorem: ita Coninck hic, Disp. 10. dub. 2. num. 28. & 29. Neque hoc de actu tantum erroris asserendum dicunt multi, sed etiam de habitu: ita Medina 1. 2. quæst. 24. Turrianus 2. 2. Disp. 3. dub. 4. Tannerus hic, disp. 1. q. 1. d. 5. n. 152. estque communissima inter recentiores opinio.

Rusticus aut puer veros articulos crederet Fide verà, & infusâ, falsum Fide putatitâ & naturali.

Alius idem potest esse Fidei vera, & existimata.

Positæ prudentia verari circa objectum falsum.

Prudentia est judicium practicum supponens speculativum.

Omne actus prudentiæ est verus.

Quo sensu actus prudentiæ practicum dicitur actus prudentiæ.

Veritas essentialis actus Fidei non arguit omnes alios actus esse essentialiter veros.

VIII. Visio beatificans duobus modis se reflexè videre potest.

Visio antecedenter & consequenter perpetuò duratura.

I. Positæ actus Fidei divinz concurrere partialiter ad actum falsum.

Ad conclusionem eliciendam præmissam concurrens utraqque præmissa.

II. Docent multi Deum posse infundere errorem.

III. Negant contra alii posse Deum infundere errorem.